

Людмила Мартиросян

(Полтава)

Освіта має бути істинною, творчою, повною,

зрозумілою та міцною

Я. А. Коменський

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТРАЄКТОРІЇ НАВЧАННЯ

У статті йдеться про методичну роботу кафедри філологічних дисциплін, яка базується на досягненнях педагогічної науки, перспективного педагогічного досвіду, на системі аналітичної, пошукової, дослідницької, організаційної, діагностичної, культурно-наукової і практичної, інформаційної діяльності, що є передумовою підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Ключові слова: модернізація освіти, методична робота, педагогічний досвід, особистісно орієнтована технологія навчання.

У контексті модернізації вищої школи, визнання пріоритетності здобуття якісної освіти, підготовки висококваліфікованих фахівців особливо важливого значення набуває проблема теоретико-технологічного забезпечення методичної роботи, яка в єдності з іншими напрямками – навчанням, науково-дослідною роботою і вихованням – утворює систему освітньої діяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

З утвердженням гуманістичної освітньої парадигми оновлюється вся система вищої професійної освіти, переглядаються її основні пріоритети і спрямованість.

Переорієнтація з освітнього змісту на особистість компетентного викладача, здатного «структурувати наукове і практичне знання у найдоцільніші форми його подачі і сприймання студентами» зумовлює необхідність оновлення існуючих підходів до організації методичної роботи у ВНЗ.

Під методичною роботою у сучасній педагогічній науці розуміють цілеспрямовану діяльність вищого навчального закладу щодо забезпечення психолого-педагогічної та методичної підготовки викладачів, спрямованої на підвищення ефективності освіти, досягнення майстерності у викладанні дисциплін, проведенні різних форм аудиторної і позааудиторної роботи зі студентами.

Необхідність приведення методичної роботи у відповідність до сучасних методологічних настанов у галузі освіти, впровадження системного підходу до її практичної реалізації у вищих навчальних закладах визначає методологічні засади методичної роботи у вищій школі, розкриває принципи, зміст, технологічні підходи до її організації в системі освітньої діяльності нашого університету, психолого-педагогічного факультету та кафедри філологічних дисциплін зокрема.

Колектив кафедри чверть століття спрямовує свою роботу не лише на послідовне вдосконалення професійних якостей, збагачення й оновлення нової

системи знань і умінь майбутніх фахівців, на розвиток їх особистісних якостей, самореалізації у процесі професійної діяльності, серед яких: гуманізм, висока загальна культура і моральність, активність і комунікабельність, рішучість, наполегливість, ініціативність, вимогливість, уміння володіти собою, тактовність і самостійність, творча уява, самокритичність і т. ін.

Науково-методична робота кафедри філологічних дисциплін базується на досягненнях педагогічної науки, культури і перспективного педагогічного досвіду, на системі аналітичної, пошукової, дослідницької, організаційної, діагностичної, культурно-наукової і практичної, інформаційної діяльності з підвищенням наукового та загальнокультурного рівня педагогічних працівників, удосконалення їхньої професійної й культурної компетентності та підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Методична робота у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка організується та проводиться за спеціальним планом методичної роботи, що розробляється навчально-методичним відділом за участю науково-методичних об'єднань факультетів, кафедр, інших підрозділів на кожен навчальний рік. При щомісячному плануванні він уточнюється та доповнюється, виходячи з ситуації, що складається, і нових завдань.

На психолого-педагогічному факультеті організація методичної роботи, здійснюється під керівництвом заступника декана факультету з навчально-методичної роботи Тесленко М. М. у таких видах:

- моніторинг методичної роботи на кафедрах;
- розробка пропозицій щодо вдосконалення методичної роботи;
- координація методичних досліджень;
- вирішення питань, пов'язаних із підвищенням кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Методична робота кафедри філологічних дисциплін проводиться під керівництвом завідувача кафедри, кандидата філологічних наук, доцента кафедри філологічних дисциплін Степаненко Н. С. у таких видах:

- підготовка науково-педагогічних кадрів, організація наставницької роботи;
- аналіз якості викладання дисциплін, підвищення педагогічної кваліфікації професорсько-викладацького складу;
- проведення методичних заходів із метою поширення педагогічного досвіду, ознайомлення з новими методиками і технологіями викладання;
- організація початкової експертизи рукописів методичних видань, підготовка висновків щодо їх рекомендації до друку.

Відповідальність за методичну роботу кафедри з 2015-2016 н.р. покладено на Мартиросян Л. І., кандидата філологічних наук, доцента кафедри філологічних дисциплін

Методична робота на кафедрі ведеться в єдності з методичною роботою в масштабі Університету (факультету). Вона спрямована, насамперед, на підвищення наукового рівня закріплених за кафедрою навчальних дисциплін і вдосконалення методики їх викладання.

Основними формами організації методичної роботи на кафедрі є проведення методичних семінарів (за планом роботи кафедри), обговорення на засіданнях кафедри відкритих занять; виступи на методичних семінарах; звіти викладачів про підсумки власної методичної роботи за певний період; майстер-класи з проблем оптимізації навчально-виховного процесу, упровадження сучасних педагогічних технологій; передзахисти наукових досліджень, присвячених прикладним аспектам удосконалення предметних методик тощо.

Основним змістом удосконалення навчально-виховного процесу на кафедрі є:

– спрямування його не на передачу якомога більшого обсягу знань тим, хто навчається, а на розвиток і стимулювання у них пізнавальної активності, уміння самостійно шукати, знаходити й аналізувати навчальну інформацію;

– реалізація у навчанні одного з принципів ефективного менеджменту, суть якого полягає в тому, що, якою б якісною не була інформація, обов'язково настане час, коли набутої інформації стає недостатньо.

Успішне виконання цих завдань залежить від здатності викладача постійно аналізувати свою діяльність, уникати формального підходу в роботі, відчувати необхідність в удосконаленні своїх знань і педагогічної майстерності.

В. О. Сухомлинський зазначав: *«Сильним, досвідченим стає той педагог, який уміє аналізувати свою працю».*

Викладачем-майстром стає не кожен, а лише той, хто постійно засвоює нові педагогічні технології й ефективно застосовує їх на практиці, тобто викладач компетентний, творчий, ініціативний; викладач, який постійно підвищує педагогічну майстерність, своєчасно і якісно розробляє навчально-методичне забезпечення вивчення дисципліни.

Поповнювати, збагачувати інтелектуальний потенціал допомагають сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі, зорієнтовані на створення умов для самовираження і саморозвитку студента.

Однією з таких технологій є особистісно орієнтована технологія навчання, у центрі якої перебуває особистість студента, її самобутність, самоцінність.

У європейських університетах орієнтоване на студента навчання досить активно розвивалося протягом 1990-х років, а в 2009 році воно знайшло своє відображення у Лювенському комюніке, відтоді ставши одним із наріжних каменів Болонського процесу.

Усе більш особливого статусу у навчальному процесі набувають дисципліни вільного вибору.

У свою чергу, вибіркові дисципліни як один із його елементів стали невід'ємною частиною університетських програм у розвинутих країнах.

Так звані вибіркові дисципліни (англ. *electives*) походять із концепції *person-centered teaching* (навчання, орієнтоване на особистість), яку в середині ХХ ст. систематизував американський психолог Карл Роджерс. У її основі лежить принцип, за яким студент бере активну участь у формуванні своєї освітньої траєкторії, обираючи, що вчити, як вчити та як оцінювати власні знання. Викладач виконує функції не так джерела знань, як провідника під час

руху по цій траєкторії. Цей рух супроводжується постійним самоаналізом та тісною комунікацією викладача зі студентом, і сама оцінка знань тяжіє більше до накопичення різних завдань та видів робіт, ніж до звичного підсумкового контролю.

У вибіркових дисциплінах зацікавлені всі учасники освітнього процесу. Студенти отримують змогу доповнювати свою основну спеціальність додатковим фахом або брати окремі курси для широкої ерудиції.

Можливість вибору дисциплін із нашої кафедри є ефективним інструментом міждисциплінарності. Також навчання у змішаних групах дозволяє студентам отримати неформальний досвід від студентів з інших спеціальностей. У свою чергу, викладачі нашої кафедри на вибіркових дисциплінах працюють із більш умотивованими студентами.

Особлива увага до вибіркових курсів не випадкова. На думку методистів, вони є лакмусовим папірцем для комплексного аналізу готовності університетів до запровадження орієнтованого на студента дизайну освітніх програм, справедливої конкуренції між викладачами, внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти та інших механізмів, передбачених реформою вищої освіти.

Для абсолютної більшості українських університетів практика вибіркових дисциплін є новою. Закон «Про вищу освіту», який набрав чинності у вересні 2014 року, гарантує українським студентам право самостійно обирати щонайменше 25% обсягу освітньої програми.

Для нашого університету, факультету й кафедри філологічних дисциплін вивчення вибіркових дисциплін розпочалося з 2010 року (Наказ від 11 березня 2010 року № 29).

Того ж 2010 року встановлено такий перелік вибіркових дисциплін для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр по нашій кафедрі:

- Вітчизняна неформальна мистецька освіта
- Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- Літературознавство
- Риторика
- Світова літературна класика
- Український мовленнєвий етикет

В умовах модернізації вищої школи України актуальними залишаються питання усвідомлення здобутків вітчизняної мистецької освіти минулого та збагачення сучасних практик передачі досвіду мистецької діяльності молодому поколінню. Курс **«Вітчизняна неформальна мистецька освіта»** (доц. Стиркіна Ю. С.) викладається на кафедрі філологічних дисциплін уперше. Він побудований на цікавому автобіографічному матеріалі, ілюстрованому аудіо-та відео-записами. (Режим доступу до інформації: jasherochka@mail.ru).

Специфіка курсу **«Іноземна мова (за професійним спрямуванням)»** (доц. Рудич О. О.) полягає не лише у засвоєнні граматичного та лексичного матеріалу, але й у забезпеченні комунікативно-практичного вивчення мови як системи світобачення, засобу культурного співіснування у європейському суспільстві, самовдосконалення особистості.

Рудич О. О. успішно оптимізує формування професійної компетенції майбутніх фахівців через збагачення змістової компоненти освіти теоретичними знаннями з англійської мови, спеціальною фаховою термінологією, інформацією про особливості комунікативної культури англomовного соціуму.

Методичне забезпечення курсу: навчальна програма, робоча програма курсу, матеріали для самостійного та індивідуального опрацювання, матеріали для аудіювання, опорні конспекти лекцій. (Режим доступу до інформації: vn.pnpu.edu.ua).

«Літературознавство» (ст. викл. Палеха О. М.) безпосередньо включає у свій науковий апарат складну систему наукових понять і термінів, якою студент обов'язково повинен оволодіти для подальшого успішного вивчення об'ємного корпусу дисциплін історико-літературного циклу: від античності до сучасності. Тому одне із головних завдань студента – ґрунтовно засвоїти основні наукові засади аналізу художнього твору або ж тексту.

Методичне забезпечення курсу: опорні конспекти; методичні рекомендації до підсумкового контролю та виконання індивідуальних завдань, перелік основних термінів та понять із дисципліни, питання для самоконтролю за темами, фонд електронних документів та друковані посібники (кафедральні видання). (Режим доступу до інформації: vn.pnpu.edu.ua).

До змісту вибіркової дисципліни «Риторика» (доц. Браїлко Ю. І.) ключено всі розділи сучасної риторики: історія риторики, культура та етика спілкування, основи ораторського мистецтва, технічні аспекти риторики (промова, що виголошується, та її особливості), основи полемічної майстерності.

Ю. І. Браїлко вважає за доцільне детальне ознайомлення з основними етапами становлення і розвитку риторики в історичному аспекті; формування уявлення щодо специфіки риторичної діяльності; вироблення у студентів уміння й навички використання вербальних і невербальних засобів комунікації, логічних, психологічних, етичних, літературних прийомів у мові й спілкуванні.

Викладач спрямовує свою діяльність на підвищення власної риторичної культури та освіченості; періодично проводить моніторинг знань і вмінь студентів для того, щоб зрозуміти наявний рівень їхньої риторичної підготовки, проводить різноманітні тренінги; заохочує студентів до вивчення предмету шляхом використання цікавих та ефективних форм і методів навчання; підвищує потребу студентів у комунікації, створює необхідні для цього умови.

Методичне забезпечення курсу: навчальна програма, робоча навчальна програма, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи; опорні конспекти лекцій, питання до підсумкового контролю, завдання для ректорського контролю знань. (Режим доступу до інформації: vn.pnpu.edu.ua).

Досягненням мети щодо викладання вибіркової навчальної дисципліни «Світова літературна класика» (доц. Рудич О. О.) є створення у студентів цілісного уявлення про літературне надбання людства, його кількісні та якісні

характеристики й можливості використання літературної класики у процесі виховання особистості.

В арсеналі доц. кафедри Рудич О. О. достатньо різноманітних форм і методів для того, щоб надати студентам можливість на високому науково-методичному рівні вивчити і творчо осмислити явища літературного процесу від античності до середини ХХ століття; посприяти формуванню читацьких інтересів, залученню до надбань світової культури, підвищенню пізнавальної активності, стимуляції креативного потенціалу, розвиткові уваги, уяви, логічного та концептуального мислення, формуванню естетичної позиції.

Методичне забезпечення курсу: навчальна та робоча програми, тексти лекцій (на паперових та електронних носіях), рекомендації до самостійної роботи, тематика рефератів). Режим доступу до інформації: vn.pnpu.edu.ua

«Український мовленнєвий етикет» (доц. Мартиросян Л. І., доц. Браїлко Ю. І.) як вибіркова дисципліна у вищій школі забезпечує комунікативно-практичне вивчення мови як системи світобачення, засобу культурного співжиття у суспільстві, дозволяє майбутнім фахівцям здобути стійкі базові знання, вміння і навички мовленнєвого етикету у царині культури спілкування, з'ясувати основні етикетні норми української мови; сформувати навички доречно використовувати вербальні й невербальні засоби етикету, систематизувати формули ввічливості в комунікативній лінгвістиці, долучитись до вибору мовних засобів у стандартних етикетних ситуаціях, до формування навички високої культури особистості, здатної проаналізувати культуру мовлення в аспекті використання вербально-етичних засобів.

Принцип гуманізму й людяності, який вимагає бути ввічливим, тактовним, гнучким, скромним; принцип доцільності дій, який дає змогу людині поводитися розумно, просто, зручно для себе і свого оточення; принцип краси поведінки, шляхетності; принцип дотримання звичаїв і традицій тієї країни, в якій перебуває людина, надихають студентів на створення «Творчих проєктів», наприклад: «17 цікавих правил етикету», «Як правильно говорити компліменти», «Весільний етикет», «Таїнство хрещення», «Квітковий етикет», «Як вітаються у різних країнах світу», «Правила етикету для дівчат», «Етикет спілкування зі свекрухою», «Етикет подарунків», «Весільні традиції у різних регіонах України» і т. ін.

Методичне забезпечення курсу: навчальна програма, робоча навчальна програма, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи; електронні версії підручників, навчальних посібників, довідників; опорні конспекти лекцій, таблиці, схеми, творчі проєкти та презентації до вивчення курсу, питання до підсумкового контролю, залікові картки для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів, завдання для ректорського контролю знань. (Режим доступу до інформації: 291013@ukr.net).

Упровадження у вищому навчальному закладі спецкурсів сприяє активності студентів у навчальному процесі, стимулює їх до наукового дослідження, до тривалої самостійної роботи над вивченням певної проблеми.

Ці форми організації навчання також підвищують ефективність навчальної діяльності студентів шляхом індивідуалізації.

Спецкурси на кафедрі філологічних дисциплін викладають висококваліфіковані фахівці, які мають достатню кількість наукових праць із проблем спецкурсів:

«Методика формування граматичних умінь молодших школярів у початковій школі (Олійник С. П. – канд. пед. наук, доцент).

«Сучасна дитяча німецькомовна література (Тупиця О. Ю. – канд. філол. наук, доцент)».

«Педагогічні технології використання сучасної дитячої англomовної книжки» (Рудич О. О. – канд. пед. наук, доцент).

«Дитяча література рідного краю та методика її викладання в початковій школі (Олійник С. П. – канд. пед. наук, доцент).

Для названих викладачів важливою у викладанні спецкурсів є роль вступної лекції. У ній не лише розглядаються питання мети і завдань, а й дається огляд літератури з основної проблематики спецкурсу, характеристика основних напрямів, шкіл, концепцій, визначається його наукове і навчальне значення.

Під час викладання матеріалу спецкурсу висвітлюються новітні досягнення і актуальні завдання певної науки. Детально і глибоко розкриваються ті розділи і питання, які мають найбільший науковий інтерес, є актуальними чи імпліцитно висвітлені в науковій літературі, а також ті, які особливо складні для студентів.

Спецкурс висвітлює не лише минуле, а й перспективи розвитку науки, вказує і характеризує її нерозв'язані проблеми. Важливим є зв'язок спецкурсу із загальним курсом, а також із суміжними дисциплінами.

На спецкурсі **«Дитяча література рідного краю та методика її викладання в початковій школі** (Олійник С. П. – канд. пед. наук, доцент) у студентів формується цілісне уявлення про дитячу літературу Полтавщини як про невід'ємний складник українського літературного процесу, активізуються науково-методичні пошуки майбутніх учителів у цій царині літературознавства. Першочерговими завданнями для викладача при вивченні названого спецкурсу є: – засвоєння студентами необхідної суми знань із літературного краєзнавства Полтавщини, що стосуються, зокрема, життя і творчості тих полтавських письменників, які працювали чи працюють у галузі літератури для дітей, або твори яких можуть використовуватись у дитячому читанні; – активізація функції предмета української дитячої літератури в регіональному аспекті як одного з основних засобів формування національної свідомості, виховання любові до рідного краю; – розвиток творчого самостійного мислення студентів; – укладання літературної мапи «Дитячі письменники Полтавщини»; проведення літературно-краєзнавчих досліджень, предметом яких є творчість сучасних дитячих письменників свого регіону.

Доцент кафедри Рудич О. О., спираючись на власний досвід викладання у вищому навчальному закладі спецкурсу **«Педагогічні технології використання сучасної дитячої англomовної книжки»**, переконана в тому,

що дитяча література (кращі зразки фольклорних, класичних, сучасних поетичних та прозових творів, написаних спеціально для дітей) є вагомим чинником розумового, художнього, екологічного, морального, релігійного та економічного виховання. Література у контексті вивчення мови є засобом лексичного збагачення, ілюструє граматичні явища, формує уявлення про логіку побудови речення, сприяє розширенню читацьких інтересів, знайомить з культурою країни, позитивно впливає на вироблення естетичного смаку та формування естетичної позиції.

На спецкурсі з іноземної мови **«Сучасна дитяча німецькомовна література»**, як вважає канд. філол. наук, доцент кафедри філологічних дисциплін Тупиця О. Ю., викладач повинен увести студентів у свою творчу лабораторію, розкрити методику наукової роботи, проблеми інформаційного пошуку, техніку наукового дослідження. На спецкурсі, як правило, прищеплюється студентам смак до наукової роботи, прагнення взяти активну участь у науковій діяльності кафедри. Саме у такій лабораторії, де особлива увага приділяється вивченню творчості дитячих письменників, де студенти долучаються до читання оригінальних текстів німецькою мовою, здійснюють аналіз творів художньої літератури, добирають необхідну німецькомовну літературу для дитячого читання, і було створено хрестоматію **«Сучасна німецькомовна література»**. (Режим доступу: www.filolog.pl.ua).

На думку канд. пед. наук, доцента кафедри філологічних дисциплін Олійник С. П., викладач спецкурсу повинен враховувати попередню теоретичну і практичну підготовку студентів, оскільки спецкурси проводяться переважно на старших курсах. Це полегшує завдання викладача, який може успішно спиратися на раніше засвоєні студентами знання при розгляді окремих проблем спецкурсу; у такий спосіб можна скоротити час на вивчення вже відомих легких питань і приділити більше уваги складним.

Отже, науковий рівень спецкурсу повинен бути вищим, ніж загальна і професійна підготовка аудиторії. Високий рівень лекцій зі спецкурсу **«Методика формування граматичних умінь молодших школярів молодших школярів у початковій школі»** досягається не лише її теоретичним і методологічним аспектами, уважним підбором її фактичного матеріалу, а також відповідною структурою, чітким визначенням місця спецкурсу серед інших дисциплін, у т. ч. інших спецкурсів, стилем лекції тощо, оскільки комунікативно-мовленнєвий напрямок курсу української мови ставить нові вимоги до змісту, організації навчального матеріалу, згідно з якими студенти повинні оволодіти не певною сумою мовних фактів, а закономірностями їх уживання в залежності від мети і умов спілкування. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема вивчення мовних одиниць під кутом зору їх функціонально-комунікативних властивостей.

Опис системно-мовних явищ із позиції функціонального підходу дає можливість розглянути мовний матеріал, враховуючи його реальне функціонування у мовленні; дозволяє інтерпретувати мовні факти в галузі граматики, стилістики, екстралінгвістики, умов контексту.

З усіх курсів навчальних дисциплін кафедри як для стаціонару, так і заочного відділень наявні робочі програми. Кількість навчальних годин, відведених на самостійну та індивідуальну роботу студентів у них, повністю відповідає навчальним планам відповідного курсу навчання.

У процесі вдосконалення професійної освіти акцент діяльності викладачів кафедри дедалі зміщується з розробки нових форм і методів активізації власної діяльності на стимуляцію активності студентів, бо від волі, інтересів і прагнень останніх залежить ступінь залучення до навчального процесу і, як наслідок, – успішність оволодіння професією. Важливо й те, що в умовах кредитно-модульної технології навчання змінюється функція викладача в організації навчальної та наукової діяльності студентів. Методологія процесу навчання та, відповідно, оцінювання знань студента в кредитно-модульній системі навчання полягає у його переорієнтації із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента. Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній мети та її досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти. Крім того така робота повинна бути індивідуалізованою з урахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності.

Розвиток умінь та навичок у студентів працювати самостійно – важлива складова навчально-виховного процесу. Навчити студентів самостійно здобувати знання, удосконалювати уміння та навички – основне завдання викладача. Девіз педагогіки Марії Монтесорі **«Допоможи мені зробити це самому»** повинен бути пріоритетом навчального процесу під час підготовки фахівців.

Викладачами кафедри передбачено максимальне врахування потреб, інтересів та особистісних характеристик студента, який виступає як повноправний учасник процесу навчання, побудованого на принципах свідомого партнерства і взаємодії з викладачем, що безпосередньо пов'язане з розвитком самостійності студента, його творчої активності та персональної відповідальності за результати навчання.

Утім традиційні погляди на сутність і форми методичної роботи потребують коригування відповідно до сучасних методологічних настанов, утверджень нових пріоритетів вищої професійної освіти.

Плідна творча робота усіх членів кафедри філологічних дисциплін стимулює до перегляду й удосконалення підходів щодо методичної роботи як чогось однобічного, другорядного і безособового, зосереджує увагу на вдосконаленні науково-методичного, фахового рівня викладацького складу та на підвищенні педагогічної майстерності, бо у нашому розумінні методична робота – це сукупність заходів, спрямованих на поглиблення фахової компетентності викладача (знання, уміння, навички, досвід, способи діяльності і комунікації), що забезпечує його професійну самореалізацію, оптимізацію навчально-виховного процесу, вдосконалення предметного навчання та викладання відповідно до сучасного рівня розвитку освіти і науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : [методичний посібник] / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Зязюн І. Сучасний викладач технічного вузу : особливості педагогічної дії / І. Зязюн // Шлях освіти. – 1998. – № 2. – С. 9–13.
3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : [навчальний посібник] / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
4. Соколова І. В. Технологія організації методичної роботи у вищому закладі освіти / І. В. Соколова // Педагогічні технології у неперервній професійній освіті. – К. : ВПОЛ, 2001. – С. 440–457.
5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: [навчальний посібник] / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.
6. Педагогічна майстерність: [підручник] / за ред. І. Зязюна. – [3-є вид., доп. і перероб.]. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
7. <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/vybir-bez-vyboru-monitorynh-vybirkovykh-kursiv-u-derzhavnykh-vyshakh>

SUMMARY

The methodical work of the philological sciences department, based on the achievements of science teaching, prospective teaching experience, on the system of analysis, search, research, organizational, diagnostic, cultural, scientific and practical, information activities, which is a prerequisite for improving the efficiency of the educational process is analyzed in the article.

Key words: modernization of education, methodical work, teaching experience, personality oriented technology training.